

Oplæg vedr. Ærøs fremtidige færgestruktur

LR 17-12-07

Baggrund

Dette oplæg er udarbejdet på baggrund af 2 strategimøder om Ærøs fremtidige færgestruktur, som kommunalbestyrelsen har afholdt den 29. oktober 2007 og den 19. november 2007.

Ærø har gennem årtier befundet sig i en negativ selvforstærkende spiral, kendetegnet ved faldende befolkningstal, tab af arbejdspladser, høj ledighed, en skæv befolkningssammensætning med forholdsvis mange ældre og en indkomstudvikling markant under landsgenemsnittet.

Kommunalbestyrelsen finder det nødvendigt, at den barriere, som færgerne udgør for kontakten mellem Ærø og det omgivende samfund, hurtigst muligt minimeres mest muligt, hvis det for alvor skal lykkes at bryde denne spiral.

Overfartstiden skal nedsættes væsentligt, taksterne skal reduceres markant, og tonnage og sejlplaner skal afpasses, så det fremtidige transportbehov kan dækkes.

Med henblik på at dette kan ske, ønsker kommunalbestyrelsen, at færgestrukturen ændres i 2 tempi: 1. Mellemløsningen og 2. Den fremtidige løsning.

1. Mellemløsningen

I mellemløsningen indsættes, så hurtigt dette kan lade sig gøre, en hurtiggående færge på ruten Marstal - Rudkøbing, for hurtigt at dække det påtrængende behov, der er, for en effektiv pendlingsforbindelse, der kan styrke Ærøs muligheder for bosætning og erhvervsudvikling. Den hurtiggående færge reducerer overfartstiden til ca. 40 min.

Samtidig hermed styrkes forbindelsen mellem Ærø og Als ved, at sejladsen omlægges til ruten Søby – Fynshav, og den eksisterende færge på ruten Søby – Mommark udfases og erstattes af færgen, der p.t. besejler ruten Søby – Faaborg.

De eksisterende tvillingefærger udnyttes i mellemløsningen ved, at den ene indsættes på ruten Søby – Faaborg, mens den anden opretholdes på ruten Ærøskøbing – Svendborg, eventuelt i en forlænget udgave.

2. Den fremtidige løsning

I den fremtidige løsning indsættes tvillingefærgerne i pendulfart på ruten Ærøskøbing – Skovballe med en overfartstid på max. 40 min., og der etableres modtagefaciliteter i Skovballe og vejanlæg, der sikrer effektiv forbindelse mellem Skovballe og motorvejen Svendborg-Odense.

Så snart det er økonomisk muligt, erstattes tvillingefærgerne af hurtigere færger, der reducerer overfartstiden til max. 30 min.

Der indsættes en færge på ruten Søby – Fynshav med en kapacitet og en fart, der matcher det kraftigt forøgede transportbehov, som forventes at opstå, når motorvejen mellem Sønderborg og Aabenraa er etableret, særligt i forhold til overførsler af gods.

Færgernes takster reduceres, så udgiften ved transport med færgerne kommer til at svare til udgiften ved transport på en tilsvarende landevejsstrækning.

Indhold

Dette oplæg indeholder en præsentation af den ønskede fremtidige løsning og den ønskede mellemløsning.

Dernæst beskrives en plan for en proces, der kan føre til en realisering af de 2 løsninger.

Fremtidig løsning

Kommunalbestyrelsen ønsker, at den fremtidige færgebetjening af Ærø skal afvikles i følgende løsning:

Rutestruktur og færgetonnage

Færgefarten mellem Ærø og Fyn/Tåsinge/Langeland samles på ruten Ærøskøbing – Skovballe.

De eksisterende tvillingefærger indsættes i pendulfart på denne rute.

Den ene af tvillingefærgerne forlænges med henblik på at skabe større kapacitet, såfremt dette findes fornuftigt ud fra en samlet økonomisk vurdering, hvor forrentning og afskrivning af ombygningsudgiften holdes op mod driftsøkonomiske forbedringsmuligheder.

Så snart det er økonomisk muligt, erstattes tvillingefærgerne af færger, der sejler væsentligt hurtigere.

Færgefarten mellem Ærø og Als omlægges til ruten Søby – Fynshav. Der indsættes en færge på denne rute med en kapacitet, svarende til det forventede fremtidige transportbehov. Den nyindsatte færge sejler hurtigere end den nuværende færge mellem Ærø og Als.

Overfartstid

Med etableringen af ruten Ærøskøbing – Skovballe og indsættelse af de nuværende tvillingefærger på denne rute reduceres overfartstiden mellem Ærø og Fyn/Tåsinge/Langeland til max. 40 min.

Når tvillingefærgerne udfases, reduceres overfartstiden til max. 30 min.

Mellem Ærø og Als fastsættes overfartstiden til max. 60 min., selv om den nuværende rute omlægges til den længere rute Søby – Fynshav.

Hyppighed, regularitet og kapacitet

På ruten Ærøskøbing - Skovballe fordeles turene med tvillingefærgerne således, at der er samtidig afgang hver time klokken hel fra Ærøskøbing og Skovballe i tidsrum, hvor der er behov for fuld kapacitet, og afgang hver 2. time klokken hel fra Ærøskøbing og Skovballe i tidsrum, hvor der ikke er behov for fuld kapacitet.

Såfremt overfartstiden ved udfasningen af tvillingefærgerne reduceres til max. 30 min., ændres sejlplanen, så tidsintervallet mellem 2 færgeafgange bliver 45 min. i tidsrum, hvor der er behov for fuld kapacitet, henholdsvis 1 ½ time i tidsrum, hvor der ikke er brug for fuld kapacitet.

Mandag – fredag afgår første færge fra Ærøskøbing kl. 5.00, og sidste færge ankommer til Ærøskøbing kl. 23.40.

På ruten Søby – Fynshav sejles hver dag året rundt. Sejlplanerne, herunder tidspunktet for første daglige afgang fra Søby og sidste daglige ankomst til Søby, afpasses efter transportbehovet, der forventes at blive kraftigt forøget, når motorvejen mellem Sønderborg og Aabenraa er etableret, særligt i forhold til overførsler af gods.

Infrastruktur

Der etableres modtagefaciliteter i Fynshav (afstemt efter de faciliteter, der i forvejen forefindes til betjening af ruten Bøjden – Fynshav), færgeleje og opmarchareal i Skovballe samt vejanlæg, der sikrer effektiv forbindelse mellem Skovballe og motorvejen Svendborg-Odense.

Staten påtager sig det økonomiske ansvar for anlæg og vedligeholdelse af denne landinfrastruktur.

Der graves en sejlrende med tilstrækkelig kapacitet fra Skovballe til den nuværende ruteføring mellem Ærøskøbing og Svendborg.

Staten påtager sig det økonomiske ansvar for dette anlæg.

Der indsættes shuttlebus mellem Skovballe og Svendborg fra hver færgeankomst og til hver færgeafgang i Skovballe. Herudover indsættes, afhængigt af transportbehovet, enten shuttlebus eller taxibus mellem Ærøskøbing og Marstal/Søby fra hver færgeankomst og til hver færgeafgang i Ærøskøbing. På udvalgte ture med særlig stor belægning overføres bussen med færgen, så passagerer kan transporteres mellem Marstal eller Søby og Svendborg eller evt. Odense uden omstigning.

Den samlede busdrift finansieres af regionen.

Kommunens udgift til færgefart

Ærø Kommunes samlede nettoudgift til forrentning og afskrivning af investeringer i færger og færgelejer samt til driftstilskud til færgefart opretholdes på det nuværende niveau.

Takster

Færgernes takster reduceres markant. Udgiften ved transport med færgerne skal svare til udgiften ved transport på en tilsvarende landevejsstrækning ("amtsvejprincippet", jf. rapporten Læsø, Samsø og Ærø – udvikling og muligheder, AKF 2003).

På trods af merudgifter til styrkelse af sejladsen mellem Ærø og Als, herunder indsættelse af en større færge, samt til en eventuel forlængelse af den ene af tvillingefærgerne, forventes det, at økonomien i den samlede færgefart vil kunne forbedres væsentligt, dels pga. mertrafik, men også fordi det samlede antal færger reduceres fra 4 til 3, sejlafstanden mellem Ærø og Fyn/Tåsinge/Langeland afkortes betragteligt, og pendulfarten på Ærøskøbing – Skovballe øger mulighederne for fleksibel og effektiv drift.

Med opretholdelsen af kommunens tilskud forventes der således at opstå et betydeligt provenu. Dette provenu anvendes til takstreduktioner.

Staten finansierer en eventuel yderligere reduktion af taksterne til det ønskede niveau.

Mellemløsning

I erkendelse af, at den fremtidige løsning ikke vil kunne realiseres tidligere end 2012, ønsker kommunalbestyrelsen at realisere følgende mellemløsning hurtigst muligt:

Rutestruktur og færgetonnage

På ruten Marstal – Rudkøbing indsættes en hurtiggående færge med en fart på max. 19,9 knob samt med en større eller mindre kapacitet, afhængigt dels af, om færgen skal genbruges i den fremtidige løsning på ruten Søby – Fynshav, dels af, om den ene af tvillingefærgerne forlænges.

Den ene af tvillingefærgerne forlænges med henblik på at skabe større kapacitet, såfremt dette findes fornuftigt ud fra en nærmere økonomisk vurdering, hvor forrentning og afskrivning af ombygningsudgiften holdes op mod driftsøkonomiske forbedringsmuligheder. Den forlængede færge indsættes i givet fald på ruten Ærøskøbing – Svendborg.

Den anden tvillingefærge indsættes på ruten Søby – Faaborg i stedet for færgen "Søby".

Færefarten mellem Ærø og Als omlægges til ruten Søby – Fynshav. Færgen "Søby", der p.t. besejler ruten Søby – Faaborg, indsættes på denne rute.

Færgen "Øen", der p.t. besejler ruten Søby – Mommark, udfases.

Overfartstid

Med en hurtiggående færge på ruten Marstal – Rudkøbing reduceres overfartstiden mellem Ærø og Fyn/Tåsinge/Langeland til ca. 40 min.

Med indsættelse af en tvillingefærge på ruten Søby – Faaborg reduceres overfartstiden på denne rute til ca. 50 min.

Med indsættelsen af "Søby" på ruten Søby – Fynshav vil overfartstiden på denne rute være ca. 60 min.

Hyppighed, regularitet og kapacitet

På ruten Søby – Fynshav sejles hver dag året rundt.

Sejlplaner og indsættelse af tonnage tilpasses, så kapaciteten svarer til transportbehovet på alle 4 ruter, Marstal - Rudkøbing, Ærøskøbing – Svendborg, Søby – Faaborg og Søby – Fynshav, året rundt.

Infrastruktur

Der etableres modtagefaciliteter Marstal, Rudkøbing, Søby, Faaborg og Fynshav, afstemt efter de faciliteter, der i forvejen forefindes på disse lokaliteter, og under hensyn til, at de faciliteter, der etableres, så vidt muligt skal kunne anvendes i den fremtidige løsning.

Kommunens udgift til færgefart

Ærø Kommunes samlede nettoudgift til forrentning og afskrivning af investeringer i færger og færgelejer samt til driftstilskud til færgefart opretholdes på det nuværende niveau, eventuelt accepteres dog en årlig merudgift på 1 – 2 mio. kr., indtil den fremtidige løsning er etableret.

Takster

Færgernes takster holdes på det nuværende niveau, dvs. således, at der alene kan ske regulering efter bestemmelserne i den eksisterende besejlingskontrakt mellem Ærøfærgerne A/S og kommunen. Disse bestemmelser indebærer, dels at taksterne kan stige med udviklingen i nettoprisindekset, dog minimum 2,7 % om året, dels at der kan indføres olietillæg, hvis olieprisen stiger ud over et aftalt niveau.

Statslig medfinansiering

Staten finansierer eventuelle merudgifter til mellemløsningen, således at færgetaksterne kan holdes på det nuværende niveau, og Ærø Kommunes tilskud til færgefarten kan holdes inden for en årlig merudgift på 1 – 2 mio. kr.

Fusion mellem Ærøfærgerne A/S og Søby-Mommark Fonden

Ærøfærgerne A/S og Søby-Mommark Fonden fusioneres.

Ophør

Mellemløsningen bringes til ophør, når den fremtidige løsning implementeres.

Procesplan

December 2007

- a. Den eksisterende kontrakt mellem Ærø Kommune og Ærøfærgerne A/S forlænges med yderligere 2 år til udløb den 31/12-10 med henvisning til den færgeudbudsretlige uklarhed, der fortsat hersker, og den forestående proces, der skal skabe afklaring om den fremtidige færgestruktur.

1. halvår 2008

- a. Kommunalbestyrelsen godkender i januar dette oplæg.
- b. Ærø Kommune indleder i januar en dialog med staten, primært velfærdsministeren, men opfølgende formentlig tillige transportministeren, miljøministeren samt eventuelt Folketingets kommunaludvalg, trafikudvalg og miljø- og planlægningsudvalg, med henblik på at skabe statslig forståelse for og engagement i kommunens planer for Ærøs fremtidige færgestruktur.
- c. Ærø Kommune søger opbakning til sine planer for den fremtidige færgestruktur fra Svendborg Kommune, det fynske borgmesterforum, Sønderborg Kommune, Region Syddanmark samt politiske partier, folketingspolitikere og andre opinionsdannere, der vurderes at ville se positivt på en realisering af planerne.
- d. Ærøfærgerne A/S foretager en nærmere vurdering af, hvilken færge, der i den fremtidige løsning skal indsættes på ruten Søby – Fynshav. I vurderingen tages udgangspunkt i de forventede fremtidige transportbehov, herunder særligt det forventede fremtidige behov for overførsler af gods. Der foretages en belysning af muligheder i markedet: færgetype, ny/brugt tonnage, priser, køb/leasing/bareboat charter mv.
- e. Ærøfærgerne A/S foretager en nærmere vurdering af en eventuel forlængelse af den ene af tvillingefærgerne med henblik på at skabe større kapacitet.
Umiddelbart formodes det, at en forlængelse ikke vil indvirke på færgens fart og olieforbrug.
Det formodes endvidere, at en forlænget færge:
 - vil kunne sikre tilstrækkelig kapacitet såvel i en overgangsperiode som i den fremtidige løsning i tidsrum, hvor der ellers kan være risiko for, at der opstår flaskehalse.
 - vil kunne forbedre mulighederne for rationel drift i den fremtidige løsning i tidsrum, hvor indsættelse af den ene af eller begge de nuværende tvillingefærger vil give henholdsvis under- eller overkapacitet i forhold til transportbehovet.I vurderingen peges på "det bedst mulige konkrete projekt", og forrentning og afskrivning af ombygningsudgiften i dette projekt holdes op mod driftsøkonomiske forbedringsmuligheder, såvel i et scenarium, hvor den forlængede færge indsættes såvel i mellemløsningen som i fremtidig løsning realiseres, som i et scenarium, hvor den færge alene indsættes i den fremtidige løsning.
- f. Ærøfærgerne A/S foretager en nærmere sammenlignende belysning af driftsøkonomien i den nuværende færgeløsning og den fremtidige løsning, og foretager i den forbindelse en vurdering af, hvilke muligheder driftsændringen vil give for at reducere færgernes takster.
- g. Ærøfærgerne A/S foretager en nærmere vurdering af mellemløsningen, herunder af:

- Færgen til ruten Marstal – Rudkøbing. I denne delvurdering overvejes, om den færge, der indsættes, vil kunne anvendes på ruten Søby – Fynshav i den fremtidige løsning, jf. pkt. d. Kapaciteten af den færge, der indsættes på ruten Marstal – Rudkøbing i mellemløsningen, vurderes endvidere i sammenhæng med en eventuel forlængelse af den ene af tvillingefærgerne, jf. pkt. e. Der foretages en belysning af muligheder i markedet: færgetype, ny/brugt tonnage, priser, køb/leasing/bareboat charter mv.
 - Modtagefaciliteterne i Marstal, Rudkøbing, Søby, Faaborg og Fynshav. I denne delvurdering tages udgangspunkt i de faciliteter, der i forvejen forefindes på de nævnte lokaliteter, og der tages hensyn til, at de faciliteter, der etableres, så vidt muligt skal kunne anvendes i den fremtidige løsning. Delvurderingen skal indeholde et estimat af anlægsudgifterne i de 5 havne.
 - Den samlede økonomi i mellemløsningen, herunder af behovet for ekstraordinære tilskud fra staten og/eller Ærø Kommune.
- h. Ærøfærgerne A/S afleverer senest den 30/4-08 en rapport med resultatet af de 4 udførte vurderinger, jf. pkt. d –g, til kommunen.
- i. Kommunalbestyrelsen træffer i juni:
- Principbeslutning om, hvorvidt den fremtidige løsning skal søges realiseret.
 - Principbeslutning om, hvorvidt mellemløsningen skal realiseres. Såfremt det principbesluttes at realisere mellemløsningen, besluttet samtidig, om driften i overgangsløsningen skal bringes i udbud, eller om den skal overdrages til Ærøfærgerne A/S uden udbud med henvisning til, at løsningen kun vil strække sig over en kortvarig periode, der for størstedelens vedkommende vil ligge inden for Ærøfærgerne A/S' gældende kontraktperiode.
 - Principbeslutning om, hvorvidt den ene af tvillingefærgerne skal forlænges.
- j. Ærøfærgerne A/S og Søby-Mommark Fonden fusioneres senest den 30/6-08.

2. halvår 2008

- a. Såfremt det er principbesluttet at realisere den fremtidige løsning, søger Ærø Kommune i juni – september at nå til en afklarende forståelse med staten, Region Syddanmark, Svendborg Kommune og Sønderborg Kommune om kommunens planer for den fremtidige færgestruktur.
- b. Såfremt det er principbesluttet at realisere mellemløsningen, forberedes denne løsning for at spare tid ved, at der i juni – september, under forbehold af kommunalbestyrelsens endelige godkendelse:
- indgås aftale om en færge til ruten Marstal – Rudkøbing
 - træffes aftaler med Sønderborg Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune og Langeland Kommune om modtagefaciliteter i Fynshav, Faaborg og Rudkøbing.
 - foretages udbud af anlægsarbejder i Marstal, Søby, Fynshav, Faaborg og Rudkøbing.
 - evt. udarbejdes udbudsmateriale til udbud af driften i mellemløsningen.
- c. Såfremt det er principbesluttet at forlænge den ene af tvillingefærgerne, forberedes dette projekt for at spare tid ved, at der i juni – september, under forbehold af kommunalbestyrelsens endelige godkendelse:
- foretages udbud af anlægsarbejdet.
- d. Eventuelt: Kommunalbestyrelsen træffer i oktober:
- Beslutning om, hvorvidt den fremtidige løsning skal søges realiseret.
 - Beslutning om, hvorvidt overgangsløsningen skal realiseres.
 - Beslutning om, hvorvidt den ene af tvillingefærgerne skal forlænges.

- e. Eventuelt: Kommunalbestyrelsen fastlægger i december en nærmere procesplan for realiseringen af den fremtidige løsning, herunder for: 1) udarbejdelse af VVM-redegørelse og tilvejebringelse af det fornødne plangrundlag for samlingen af færgefarten mellem Ærø og Fyn/Tåsinge/Langeland på ruten Ærøskøbing – Skovballe, 2) endelig afklaring af finansieringen, 3) etablering af sejlrende til Skovballe, modtagefaciliteter i Fynshav, Søby og Skovballe og vejanlæg på Tåsinge, 4) anskaffelse af færge til ruten Søby – Fynshav og 5) udbud af færgedriften i de første 5 – 6 år, efter at den fremtidige løsning er etableret mv.

1. halvår 2009

- a. Eventuelt: Den forlængede tvillingefærge sættes i drift pr. 1/4-09.
- b. Eventuelt: Mellemløsningen implementeres pr. 1/4-09.
- c. Eventuelt: Implementeringen af den fremtidige løsning forberedes.

2. halvår 2009 og hele 2010 og 2011

- a. Eventuelt: Implementeringen af den fremtidige løsning forberedes.

1. halvår 2012

- a. Eventuelt: Den fremtidige løsning implementeres pr. 1/7-12.